

Maggerő

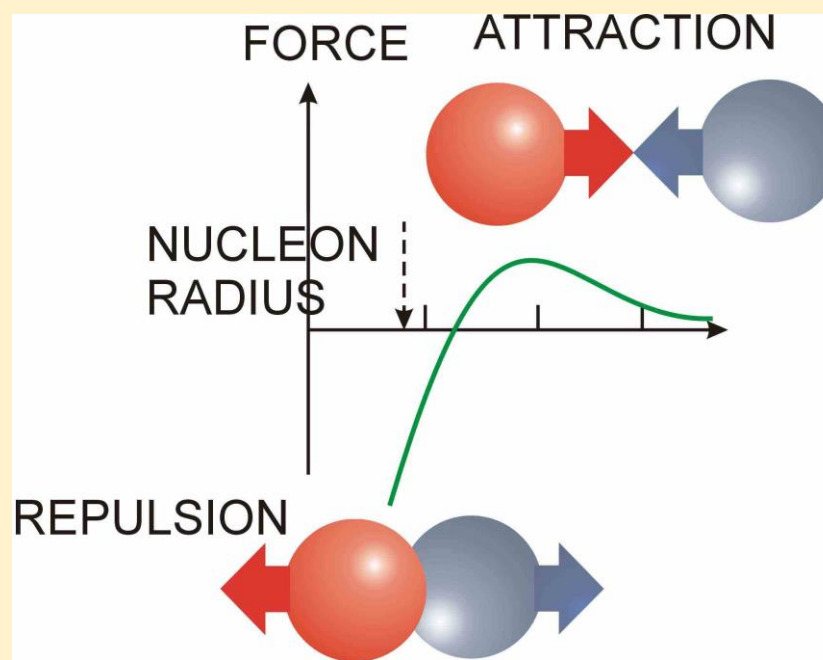
Az atommag alkotóelemei között fellépő erőhatás

Maggerő

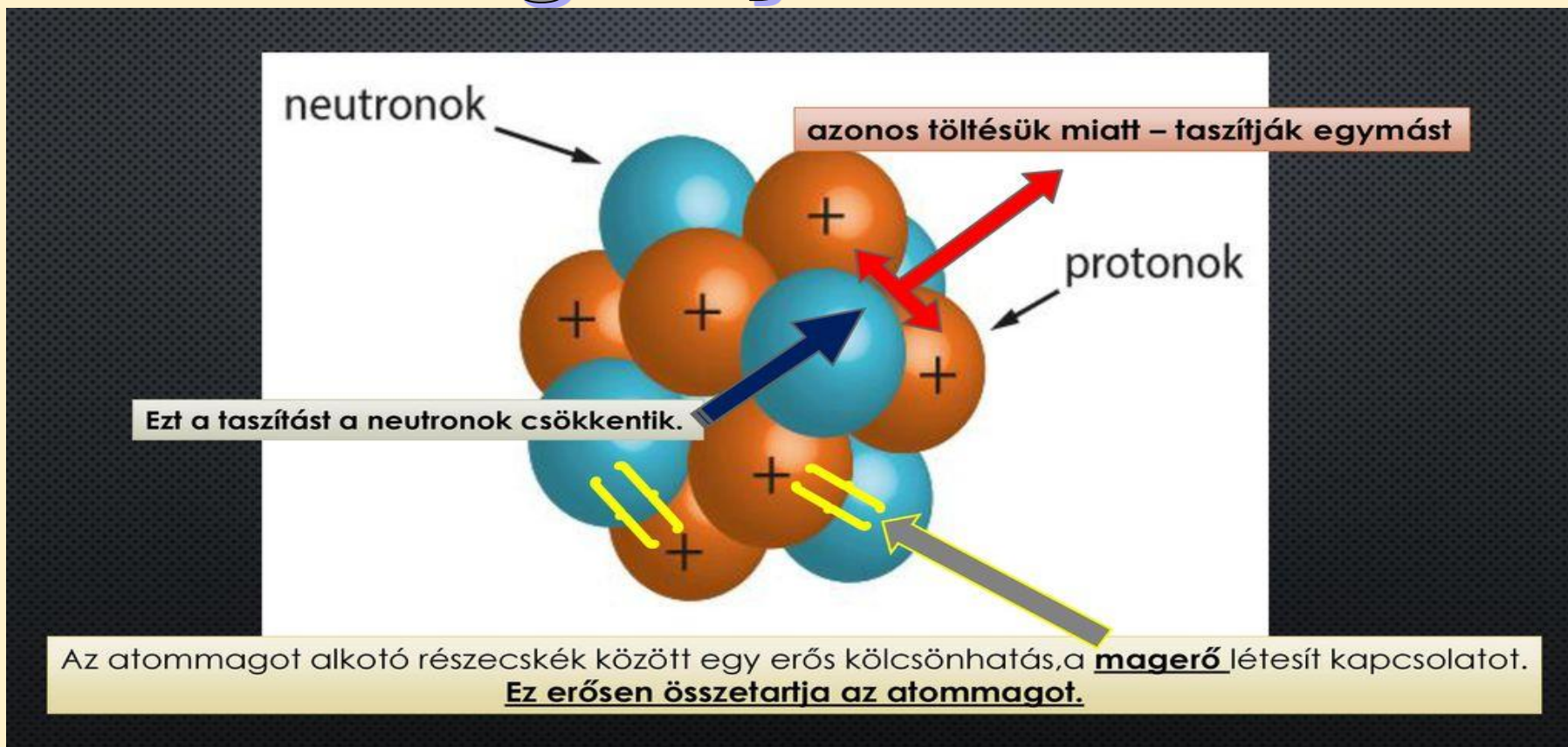
Az atommagban lévő protonok pozitív töltésüknél fogva taszítják egymást: Coulomb-erő

Ezért a nukleonok között egy az elektromos taszító erőnél sokkal erősebb, nagyon jelentős vonzó erőnek kell lennie, ez a nukleáris kölcsönhatás, röviden: magerő.

Az atommagot összetartó erőhatás természetének teljes megértése az elméleti fizikusok számára a mai napig sem lezárt problémakör.

Magerő jellemzői

Magerő jellemzői:

- 1 erősen vonzó
- 2 rövid hatótávolságú
- 3 töltésfüggetlen (egyformán hat proton és proton, neutron és neutron, ill. proton és neutron között)

Kötési energia

Az atommag kötési energiáján azt az energiát értjük, melynek befektetésével az atommag egymástól távol lévő, szabad nukleonokra bontható fel. Jele: E_k

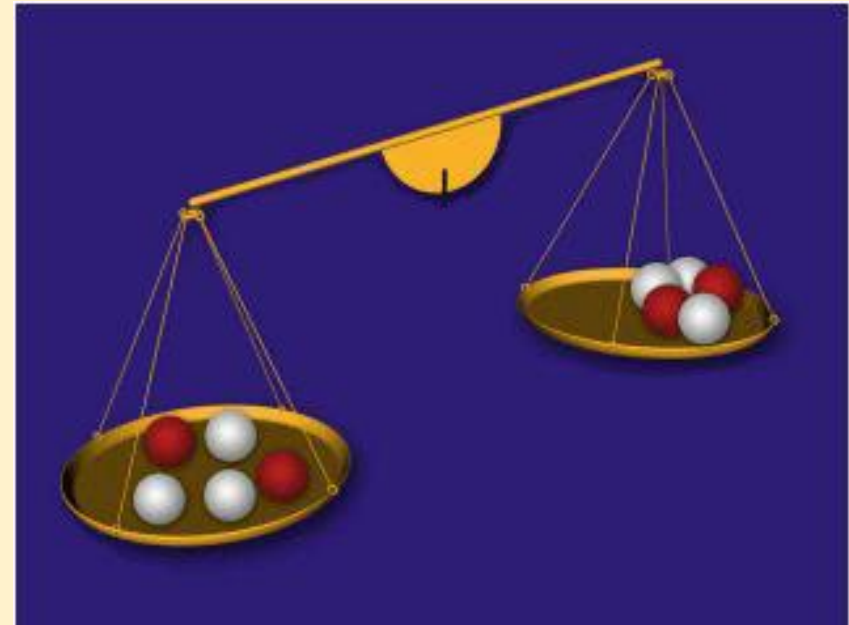
Az energiamegmaradás elve szerint a szabad nukleonok atommaggá való egyesítésekor a kötési energiának megfelelő nagyságú nukleáris energia szabadul fel.

Tömegdefektus

Az atommagok tömege **mindig kisebb**, mint az alkotórészek tömegeinek összege. Ez a jelenség a tömegdefektus (tömeghiány).

$$E = m \cdot c^2$$

A magyarázat Einstein relativitáselméletben megfogalmazott **tömeg-energia ekvivalencia** segítségével adható meg.

A tömeghiánynak megfelelő energia a kötési energia.

A kötési energia meghatározása egyben a speciális relativitáselmélet kísérleti bizonyítéka.

Feladat

135/1 Határozzuk meg a hélium atommagjának a kötési energiáját a tömegdefektus alapján, ha ismerjük a héliumatommag pontos tömegét $m_{\text{He}} = 4,003 \text{ u}$. (A proton tömege $m_p = 1,0073 \text{ u}$, a neutron tömege pedig $m_n = 1,0087 \text{ u}$. Az atomi tömegegység $u = 1,6605 \cdot 10^{-27} \text{ kg}$.)

Adatok:

$$m_{\text{He}} = 4,003 \text{ u}$$

$$m_p = 1,0073 \text{ u}$$

$$m_n = 1,0087 \text{ u}$$

$$u = 1,6605 \cdot 10^{-27} \text{ kg}$$

Képlet:

$$\Delta m = (2 \cdot m_p + 2 \cdot m_n - m_{\text{He}}) \cdot u$$

$$\Delta E = \Delta m \cdot c^2$$

Számolás:

$$\Delta m = (2 \cdot 1,0073 + 2 \cdot 1,0087 - 4,003) \cdot 1,6605 \cdot 10^{-27}$$

$$\Delta m = 0,029 \cdot 1,6605 \cdot 10^{-27} = 0,048 \cdot 10^{-27}$$

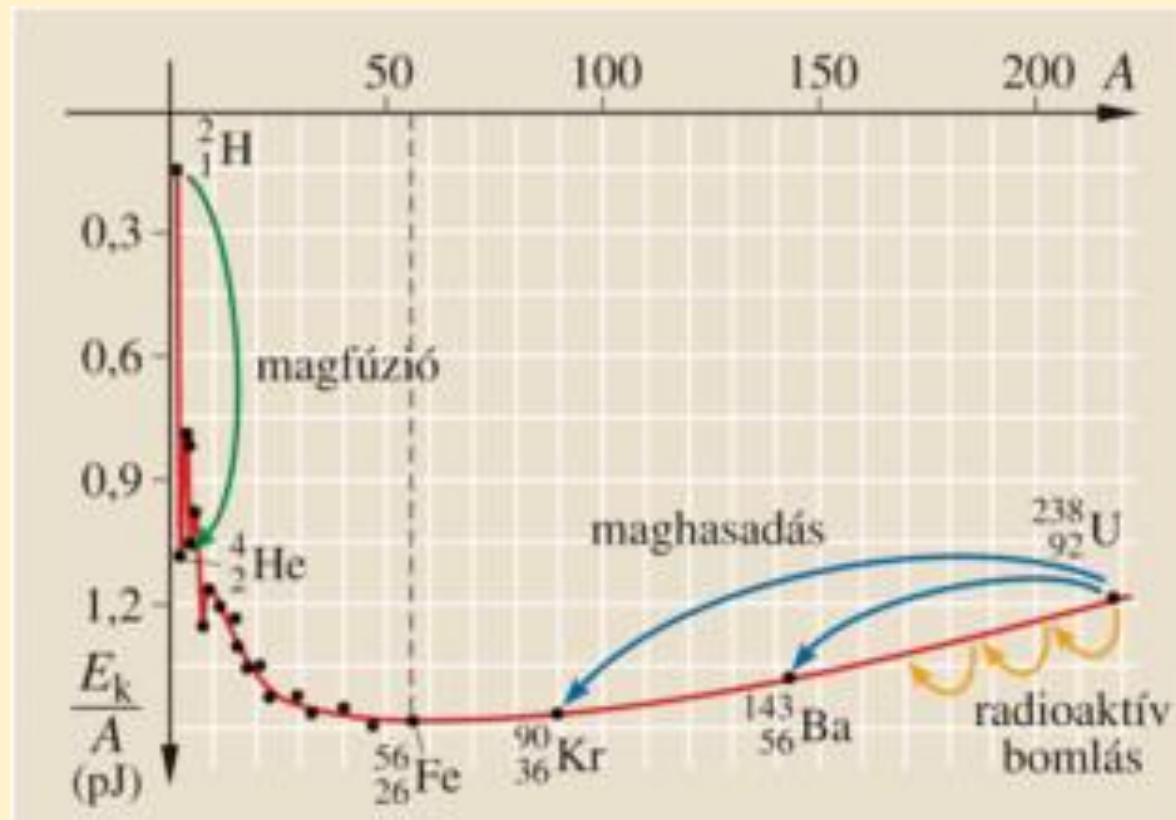
$$\Delta E = 0,048 \cdot 10^{-27} \cdot (3 \cdot 10^8)^2 = 4,33 \cdot 10^{-12}$$

Válasz:

A hélium kötési energiája: 4,33 pJ

Fajlagos kötési energia

Ábrázoljuk az egy nukleonra jutó átlagos kötési energiát a tömegszám függvényében:

A grafikon menetéből arra lehet következtetni, hogy az atommagokból energiát nyerhetünk ki a könnyű atommagok egyesítésével (**fúziójával**), vagy a nehézatommagok hasításával (**fissziójával**).